

ret udviklet og være kommen Samfundet til Nytte, forødes paa den uheldigste Maade derved, at den gaaer tilgrunde i Uvidenhed. Jeg kan ikke dele den Betragtning, at det skulde være umuligt for Statens finansielle Kræfter at gjøre Noget i denne Retning, og navnlig kan jeg ikke dele denne Betragtning, efterat vi have gjort uhyre Beføstninger i Retning af vort Lands Forsvarsvæsen, Beføstninger, med Hensyn til hvilke selv de, der vare meest ivrige derfor, maae indrømme, at de langfra kunne give vort Land en saadan Styrke som et dygtigt og velordnet Folkeskolevæsen, og at det umuligt kunne sætte det istand til i den Grad at modstaae overmægtige Naboer, som et dygtigt og velordnet Underviisningsvæsen vilde kunne gjøre det. Etal en Stat som vor, saa lille som den nu er, kunne begaae sig i Samfundenes Række, er det min Overbeviisning, at det ikke lader sig gjøre paa Grundlag af Ballej og riftede Kanoner; et saadant lille Samfund vil kun kunne deeltage i den almindelige Væddekamp ved at udvikle en Dygtighed i det Indre, som der hidtil ikke har været meget Spor til hos os, hovedsagelig paa Grund af vort mangelfulde Skolevæsen.

P. C. Olsen: Der er vistnok ingen Overeensstemmelse tilstede her angaaende Udføreligheden i, at Landets Børn blive oplærte saa godt som muligt, men det, hvorom der er Uenighed, er Maaden, hvorpaa dette kan skee, og i denne Henseende er jeg rigtignok fuldkommen uenig med den ærede sidste Taler. Jeg kan være enig med ham om den Styrke, det vil medføre for et Land, at Ungdommen oplæres og opbrages saaledes, som han udtrykte sig, men jeg maa være uenig med ham i, at dette vil kunne opnaaes gennem den Bestemmelse, han foreslog, nemlig at de Forsældre, som ikke lode deres Børn gaae i Skole, uden videre skulde sættes i Fængsel. Den høitærede Minister har allerede gjort opmærksom paa, at der ad Lovgivningsveien er givet flere Bestemmelser, som have mildnet det System, der indeholdes i Anordningen af 1814, men der er desuden efter min Mening foregaaet Noget, som slet ikke er vedtaget af Lovgivningsmagten, og som i en bethdelig Grad

har mildnet det nævnte System; det er, at man — jeg vil sige det reent ud og til Guds Fors Menneftelighed — paa ingen Maade gjen-nemfører denne Anordnings Bestemmelser. Man gaaer ikke tilbunds i den; man gennemfører den ikke til Punkt og Prikke; man gjen-nemfører den ikke saaledes, at den kan staae en Skolegang, og den høitærede Minister har selv givet os et Exempel derpaa, idet han omtalte, at han havde talt med en Dreng paa 16 Aar, som aldeles ingen Underviisning havde faaet.

Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Briz) har træffende stildret os, hvorledes den nuværende Tilstand er. Han gjorde opmærksom paa, at der ikke er nogen Interesse for eller nogen dyb Trang hos Befolkningen til Underviisning. Man hører bestandig Lærerne klage over, at Skolegangen ikke er stadig, men hvorledes vilde det være muligt, naar Skolemulighederne havde viist sig tilstrækkelige ifølge deres Bestemmelse, nemlig til at staae en stadig Skolegang? Sagen er, at man — jeg siger: Gud ske Lov — ikke muldterer efter Loven; man muldterer kun saameget, at det ikke er tilstrækkeligt til at staae en stadig Skolegang, men derimod tilstrækkeligt til noget Andet, nemlig til at sætte Fjendskab mellem Skolen og Hjemmet, og naar dette er Tilfældet, er efter min Mening Skaden saa uunnaadelig stor, at Skolen derved bliver afmægtig. Det forekommer mig, at man fæster Blikket altfor meget paa, at Børnene søge Skolen paa de lovbestemte Dage, og altfor lidt paa, hvad Skolen virkelig bibringer dem i denne lange Skoletid. Loven fordrer, at Børnene skulle søge Skolen fra deres 7de til deres 14de Aar, men der er senere kommet en Lovbestemmelse til, som under visse Betingelser tillader en Udførelse af Skolen ved det 13de Aar. Da denne Bestemmelse udkom, sagde en Præst til mig, at den var utaalelig, idet han forsikrede mig, at han havde Confirmander, som aldeles ikke forstode, hvad han sagde, skjøndt det kun var 4 Maanedes siden, de vare udførelse af Skolen; men jeg svarede ham, at var det Udbytte, Børnene bragte med fra deres Skolegang fra det 7de Aar, ikke anderledes end, at de 4 Maanedes efter det fyldte 13de Aar havde